

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 36. årgang Nr. 2/2002

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

7. juni på Sarabråten
Ny kafé på Losby
Ut på tur ...
Heder til vår leder

Alle barn bør ha sin hundremeterskog

Av Steinar Saghaug

VI KAN MED OLE BRUMM I TANKENE SI at alle barn bør ha sin «hundremeterskog». Sylvia Brustad (A), som var saksordfører for Friluftsmeldingen som Stortinget behandlet i april i år, formulerte følgende ønske: *Ikke gull, men grønne skoger og grønne lunger i byene for våre barn og unge.* Hun understreket at en enstemmig komité innså viktigheten av å satse på friluftsliv. Dette gir etter mitt syn sterke signaler til Regjeringen om å følge dette opp i praktisk politikk.

Kampen om og for Marka vil i tida som kommer ikke dreie seg om de fjerne områdene langt inne i Marka – ikke om urskogen, men nærområdene som utbyggerne er ute etter – altså «hundremeterskogen» for barn og unge. Østmarkas Venner må fortsatt være i fremste linje for å forsvare alle «hundremeterskogene» i Østmarkas randsoner.

I stortingsdebatten fremmet Arbeiderpartiet og SV et forslag om Lov for Osloområdet, som også ble støttet av Venstre. Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet fremmet et eget forslag med en oppfordring til markakommunene om å utarbeide en forvaltningsplan for sine markaområder. Begge forslagene ble oversendt Regjeringen, slik at den må komme tilbake til Stortinget med en sak om dette. Inntil det skjer er det dagens regelverk som gjelder.

Friluftsansjonene har vært klare i sine anbefalinger om at en egen lov for bymarker vil være det som best sikrer dette viktige

rekreasjonsområdet for hele regionen. Vi har ikke noe overordnet, regionalt organ eller forpliktende samarbeid i dag med virkemidler som kan løse regionens samlede utfordringer. Derfor opplever vi en bit for bit utbygging i flere av de 19 kommunene rundt Marka.

Dette dreier seg om å gi oss en lov for bymarker som kan sikre dette felles natur- og friluftsområdet som Marka utgjør for over en million mennesker – også i framtida. Det dreier seg etter min mening ikke om kommunal selvråderett over 19 skogteiger.

Osloområdet og markagrensa er verken hellige kuer eller symbolsaker, men viktige verdier for livskvaliteten til oss som bor i hovedstadsregionen.

Ved å sikre «hundremeterskogen» kan vi lære barn og unge gleden ved å være ute i naturen og også oppdra fremtidens miljøvernere. Undersøkelser viser også at barn og unge trenger å være mer ute, – å leke og løpe og å klatre i trær er forebyggende helsearbeid.

Stortingsbehandlingen av friluftsmeldingen viste at det går et politisk skille mellom valg av virkemidler for å sikre allmennhetens interesser i forhold til grunneierrettigheter. Jeg skal i denne sammenheng ikke kommentere spørsmål knyttet til innskerpet byggeforbud og retten til fri ferdsel langs strendene, men vil tillate meg å minne om at konfliktsakene oppstår fordi det er utbyggere og grunneiere som tar seg til rette – ikke allmenheten.

Minnestund på Sarabråten

fredag 7. juni 2002 kl. 19.00

Østmarkas Venner arrangerer den årlige minnestunden ved Milorg-bautaen på Sarabråten den 7. juni.

Wanda Heger holder dagens tale.

Braathens Bedriftskor framfører bl.a. Nordahl Griegs dikt «Til ungdommen». Østre Aker Musikkorps spiller.

Bautaen hilses av Milorg og Østmarkas Venner.

Turen til Sarabråten kan begynne ved Østmarksetra, T-bane til Ulsrud, i Lørenskog og gå via Mariholtet, eller ved Rustadsaga, T-bane til Bogerud.

Ta med termos og kos deg med en kaffekopp.

Nytt fra Østmarka

Medlemsblad for
Østmarkas Venner, Postboks 129, Tveita, 0617 Oslo
Ansvarlig redaktør: Steinar Saghaug
Redaksjonskomite: Helga Gunnarsdóttir,
Johan Ellingsen og Øyvind Pettersen
E-post: he-gunna@online.no

Forsidebilde: Midtsommernatt ved Tonevann
Foto: Øyvind Pettersen
Grafisk design, repro og trykking: GAN Grafisk AS
Opplag: 2.700

Frist for stoff til neste nr. er 15. august

Styret i Østmarkas Venner 2002-2003

Leder: Steinar@Saghaug.no 91 37 22 42
Nestleder: Johan Ellingsen 64 92 80 52
Varamedlemmer:
Finn Jensen 22 27 01 39
Randi Hauger 67 90 43 38
Sekretær: Kristin.Ohnstad@c2i.net 64 97 80 70

Styremedlemmer:
Arild Rambøl 63 83 06 56
Gunnar Jonassen 22 26 61 34
Jan Olav Nybo 22 27 28 57
Øyvind Pettersen 22 28 44 78
Helga Gunnarsdóttir 95 99 23 49

Wanda Heger - hovedtaler 7. juni

Av Helga Gunnarsdóttir

I år er det Wanda Heger som holder hovedtalen under arrangementet på Sarabråten den 7. juni. Hun er utdannet sosionom og har yrkesbakgrunn fra Radiumhospitalet og Kriminalomsorg i frihet i Oslo og Akershus. De fleste av oss kjenner henne på grunn av boka «Hver fredag foran porten» som kom ut i 1984, hvor hun fortalte sin ukjente historie fra krigen. Vi har fått mange beretninger om konsentrasjonsleirene i Tyskland. Men hvordan fangene ble funnet, hvordan de ble oppsporet, var noe de færreste av oss kjente til.

Wanda var 21 år gammel da hun og hennes fem yngre søsken ble internert sammen med foreldrene og tvunget til å bo i Tyskland. Etter kort tid oppsøkte hun Sachsenhausen, fikk opprettet kon-

takt med fanger og noterte navn og nummer. Jakten ble utvidet til andre hemmelige Nacht und Nebel-leire, til fengsler og tukthus. Med fare for sitt eget liv bygget hun opp et arkiv over de norske fangene, som ble av uvurderlig betydning. Det var hennes fangelister som gjorde at «Hvite busser»-aksjonen til grev Folke Bernadotte og det svenske Røde Kors redet ut 27 000 fanger fra konsentrasjonsleirene i 1945.

Wanda Heger sitter i dag i styret for Stiftelsen Hvite busser til Auschwitz. Hvite busser har etter ni års drift sendt over 30 000 norske skoleungdommer på sine dokumentasjonsreiser til tidligere konsentrasjonsleire i Tyskland, Polen og Tsjekkia.

Kan vi få en barnas friluftsgård i Østmarka?

Den Norske Turistforening klarer med sitt gode tiltak Barnas Turlag å trekke barn og unge i tusenvis til sin friluftsgård Sæteren på Øverland i Bærum. Tiltaket har avdekket et stort behov for godt tilrettelagte friluftsopplevelser og -kurs for barn og unge. Det er også et behov for kurs i friluftsliv og naturbruk for lærere,

som i mange tilfelle i dag ikke våger seg ut i skog og mark med klassene sine. Tanken om å ha et tilsvarende tilbud i flere av markene rundt Oslo ligger snublende nær, og redaksjonen ber om tips på småbruk innenfor Østmarka som kan være velegnet for formålet.

J.E.

Transport til Sarabråten 7. juni

Noen eldre bl.a. Milorgfolk, vil ha behov for transport inn til Sarabråten. Hvis du er en av disse, meld fra til Kai Ekanger, Olav Nygårdsvei 23, 0688 Oslo • Telefon 22 26 35 30

Ny kafé på Losby

Tekst og foto: Even Saugstad

Turfolket som bruker Lørenskog-delen av Østmarka, har fått et nytt serveringstilbud. Kaféen i Losby-låven er nå åpnet.

I den gamle låven på Losby ønskes nå turfolket velkommen innom til en kaffekopp, en kakebit eller en brus. Lørenskog kommune, som har stått for restaureringen av bygningen, håper at dette tilbudet skal bli populært for de som bruker Losbymarka, enten det er på vei til eller fra tur.

Den nye kaféen i Losby-låven ble høytidelig åpnet av ordfører Mette Korsrud i februar, og hun sa seg godt fornøyd med arbeidet som har endret den gamle låven til en moderne kafé. Innredningen bærer likevel preg av bygningens fortid – her er de opprinnelige stolpene og bjelkene beholdt slik at stua har fått et røft preg. Nærmere 90 mennesker kan få plass i det lyse lokalet, og det er tydelig at det ventes mange småbarn hit; en stor del av bordene og stolene er av størrelse «small».

Ordfører Mette Korsrud i Lørenskog kommune prøvde seg som servitør under åpningen av kaféen i Losby-låven

I den ene fløyen av låven på Losby er det nå åpnet kafé for turfolket

Kaféen ligger bare et par hundre meter fra den nye parkeringsplassen. Dette er første trinn i et større rehabiliteringsprosjekt kommunen har satt i gang her. Foruten ridesenter som allerede er på Losby, skal det startes besøks- og opplevelsesgård i tilknytning til låven. Dyrene vil være på plass i løpet av året.

Serveringstilbudet vil ha åpent alle dager untatt mandag fra 10-17. Det er Kjersti Haugen og Morten Haug som vil stå for den daglige driften.

Heder til vår leder!

Steinar Saghaug har fått Oslo og Omland Friluftsråds «Hedersskål», som tildeles personer som har gjort en spesiell innsats i tråd med Friluftsrådets formålsparagraf.

I begrunnelsen heter det at Steinar Saghaug har vært styreleder i Østmarkas Venner fra 1998. Under en søndagstur 2. februar 1997 oppdaget han at isflaten i Nordre Puttjern i Østmarka lå 1,5 meter under normal vannstand. Dette ble opp-takten til et omfattende og nitid arbeid for å redusere skadene mest mulig i forbindelse med Romeriksporten.

Sammen med representanter for Friluftsrådet og Oslomarkas Fiskeadministrasjon gjorde han en imponerende jobb i den såkalte Puttjerngruppa. Utallige møter, befaringer, avisinnlegg og pressemeldinger avslørte tildels meget alvorlig svikt både i planleggingen og i gjennomføringen av prosjektet.

Saghaug skal ved sin innsats ha mye av æren for at miljøskadene i Østmarka ikke ble enda større. Hans innsats har også ført til at naturvern- og friluftsin-teressene i større grad vil bli trukket inn i planleggingsfasen ved fremtidige inngrep i Marka.

Vår leder i sitt rette element!

Foto: Helga Gunnarsdóttir

Redaksjonen etterlyser innlegg

Redaksjonen av Nytt fra Østmarka, dvs. Johan Ellingsen, Øyvind Pettersen og Helga Gunnarsdóttir, etterlyser leserinnlegg fra medlemmene. Vi etterlyser også artikler og bilder til vår serie «Min tur». Stoffet kan sendes med vanlig post til Helga Gunnarsdóttir, Stallerudvn. 29, 0693 Oslo, eller med faks til nr. 22 28 31 59, eller e-post: he-gunna@online.no. Vi tar forbehold om redaksjonelle endringer og forbeholder oss retten til ikke å trykke alle innlegg. Bilder vil bli returnert.

Planlegg Østmarkaturen på nettet!

Nye, interaktive turkart fra Friluftsetaten

Hvem har sagt at kommunen ikke følger med tida?

Nå har Friluftsetaten tatt i bruk moderne verktøy for å stimulere Oslofolk til å komme seg ut i Marka. Alt man trenger å vite når man planlegger en tur, finnes på Friluftsetatens nye interaktive kart, som ligger på:

www.friluftsetaten.oslo.kommune.no

Kartene dekker Oslo kommunes skoger i Østmarka, Nordmarka og Lillomarka, og gir opplysninger om parkeringsplasser, informasjonstavler, badeplasser, kulturminner, sportsstuer, permanente ildsteder, blåmerkede stier, naturstier, stier for bevegelseshemmede og skogsbilveier.

Interaktiviteten består i at man får en rekke tilleggsopplysninger ved å bruke musepekeren. Hvis man for eksempel holder pekeren over en sti eller en skogsbilvei, vil lengden på denne vises automatisk. Tilsvarende gjelder for de andre temaene som kartet omfatter. For å få alle opplysninger om et tema: Klikk på det!

Kartene kan brukes i ulike målestokker. For øvrig anbefaler vi naturligvis å benytte Friluftsetatens hjemmesider hyppig. Det ligger nemlig mye annen nyttig informasjon der også!

Ja til Ljanselva, Nøklevann og Østensjøvannet

Av Helga Gunnarsdóttir

Oslo kommune ved Vann og avløpsetaten søker om konsesjon for å fortsette å overføre en tredjedel av Ljanselvas vann til Østensjøvannet. I en høringsuttalelse til NVE støtter Østmarkas Venner synspunktene til Miljøprosjekt Ljanselva og fraråder overføring av vann til Østensjøvannet. Østmarkas Venner mener at overføringen påvirker friluftsinnteressene knyttet til Nøklevann, og da spesielt Friluftsetatens arbeid med tilrettelagte badeplasser, samt arbeidet med å bedre den dårlige vannkvaliteten i Ljanselva. Videre vil overføringen påvirke det arbeid som nå gjøres for å utvikle Ljanselva til sjørretvassdrag. Høringsuttalelsen støttes av Oslo og Omland Friluftsråd.

For å rydde av veien all tvil om vårt ståsted vil vi understreke at vi helhjertet støtter det arbeid som utføres av Østensjøvannets Venner for å restaurere vannet og områdene rundt. Men vi ønsker ikke at det skal gå ut over det meget viktige arbeidet som nå gjøres av Miljøprosjekt Ljanselva for å rehabilitere Ljanselva.

Les mer om saken på våre nettsider:

<http://bedreraad.no/ov1a.htm>

Badestrand ved Ljanselvas utløp fra Nøklevann. Den er tilrettelagt for full vannstand. Foto: Odd W. Holm

Ut på tur i Østmarka

Av Helga Gunnarsdóttir

Nye Kjentmannsposter åpnes på Sarabråten 1. september

Stadig flere oppdager at håndboka til Kjentmannsmerket er en glimrende kilde til nye og spennende turopplevelser. Gjeldende håndbok kom ut i 2000 og postene vil stå ute til 1. juni 2003, så du har fortsatt god tid.

Arbeidet med neste utgave - Kjentmannshåndboken 2002-2004 - er i full gang. Offisiell åpning vil finne sted på Sarabråten i Østmarka 1. september kl. 12.00. Her vil dere kunne lytte til et lite foredrag om Sarabråten og området rundt, før det blir anledning til å stemple på posten. Håndboka vil selvsagt bli solgt på stedet. Mer informasjon eller bestilling av håndboka på www.oof.dntoa.no eller www.skiforeningen.no

Skogtrim gir 75 turmål

Å gå turorientering er kanskje den beste måten å bli lommekjent i Marka på, og i Lørenskog- og Rælingsdelen av Østmarka er det Østmarka OK som henger ut sine skjermmer. Skogtrim går i sin 34. sesong og kan i år tilby hele 75 poster. De finnes i Østmarka, fra Flateby til Elvåga, og i Gjelleråsmarka. Sesongstart er 5. mai, og alle postene henger ute til slutten av september. For å delta i Skogtrim må man kjøpe en deltakerpose, som er til salgs blant annet i G-sport-butikkene. Prisen er kr 150,- og for det får man hele åtte kart, en veiledning i å bruke kart og

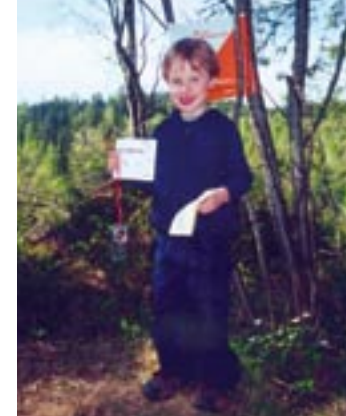

Foto: Reidar Randen

kompass, og også en del informasjon om stedsnavn og lokalhistorie i de områdene hvor postene ligger.

Klubben arbeider med digitale kart helt ned til Kirkebygda i Enebakk, som vil være klare om noen år.

85 Ola Dilt poster i Østmarka

Også i år tilbyr Oppsal IFs orienteringsgruppe spennende poster i og utenfor allfarvei for store og små, hovedsakelig i Oslo og Ski. Postene står ute i tre perioder i tiden fra april til oktober. Hvis du ikke har gått Ola Dilt før, så kan det absolutt anbefales. Det fører deg til bortgjemte steder og gir fine naturopplevelser. For kr. 170 får du en deltakerpose med deltakerhefte, syv orienteringskart, kart med prøveposter og eget kart for «Minidilt». Minidilt er et eget opplegg for de minste opp til 14 år, hvor de kan ta 15 poster på kartbladet Ulsrudvann.

Deltakerposte får du kjøpt på Rustadsaga og Mariholtet, samt på en del bensinstasjoner og i sportsforretninger. For flere opplysninger: kontakt Tullik Valstad på telefon 22 27 10 02 eller besøk klubben på www.oppsal.com

Til lands og til vanns i urskogen

Tekst og foto: Kristin Moe Krohn

Vi trekker kanoen på hjul fra Losby til Mønevann, et ypperlig utgangspunkt når man skal ta vannveien gjennom Østmarka før isen har lagt seg. Litt usikker på hvor smart det er å ha med en gallionshund som er vant til saltvannsfarkoster på 16 fot, men den som intet vov(v)er ... - Jeg tenker litt sikkerhet, sier vårt turfølge, Lars Maanum, og styrer kanoen inn mot bredden. Lars er aktivitetsleder på Vangen Skistue i Østmarka hvor et av tilbudene er kanopadling i Norges største lavlands naturreservat. Nesa til gallionshunden roterer foruroligende, på land er det mye spennende lukter. Vanntemperaturen til tross – vi er tryggest midtfjords.

Padleårene bryter vannflaten uten en lyd. Man kjenner roen langt inn i sjelen, lystig akkompagnert av småfugl som priser det milde høstværet. Vi kikker bort på husmannsplassen Finland – en rødmalt idyll – før vi setter kanoen over demningen ved Tangen. Neste vann kalles Fløyta, et selvfølgelig navn på en viktig del av tømmerveien til Losby Bruk. Ved bredden kan vi se en kvisthaug som Lars straks

utpeker som en beverdam som er i bruk, og da vi skal krysse Knurra, viser det seg at Børre Bever og vennene hans har laget en demning. Den er så solid at vi må tre ut og dra kanoen over, noe vi greier rimelig tørrskodd takket være skogens ivrige og dyktige tømmermann. Kanohunden blir helt på styr. Og Børre holder seg klokkelig unna.

På Røyrivann bryter solen igjennom skydekket. De høye, ranke bjerketrærne – på linje som tinnsoldater langs bredden – speiler seg loddrett ned i vannet, mens skyene kranser rundt toppen. Vi smiler fra øre til øre, mens vi logrer med årene. Den firbente padler med halen ... Forbi Røyrivannskoia til OOT som ligger rett vis-à-vis en nydelig odde, perfekt for telt og leirbål. I enden av vannet får vi den slitsomste bæreetappen på vår dagstur – 100 meter og ca. 30 høydemeter å bakse med kano under armen opp til Nordre Krok vann, som nå ligger badet i gyllen høstsol. Vi padler til enden og bærer kanoen opp til Tappenbergkoia. Helt fra gammelt av var dette en jakthytte for Losbygodset og huset blant andre kong Haakon, som ofte var med på elgjakt i disse trakter. Her begynner Østmarka Naturreservat, 12,5 km² med urskog – i hovedsak barskog – og mose så myk og fargerik som det dyreste persiske teppe.

Vi runder en liten odde ca. 500 meter å padle før neste bæring. Mellom Tappenbergvann og Midtre Krok vann går

det en elv som nesten lar seg padle. Det er ingen stigning å snakke om. Her benytter vi sjansen til å strekke bena. Vi følger et dyretråkk mykt og dypgrønt opp på en kolle. Fra et tre kvitrer en fuglekonge og lar seg ikke forstyrre av forbipasserende formiddagsgjester. I de vridde furustammer er det spor av hakkespett, og det er tydelige spor etter storfugl i mosen. På toppen balanserer vi på et loddrett stup og skuer utover det trolske landskapet bare Østmarka kan by på.

Søndre Krok vann bærer sitt navn med rette. Vi padler innom krierer og kroker før vi omsider kjenner at det er tid for lunch. Og her er det ikke snakk om en kjedelig, våt matpakke. Lars wok'er over et sprakende bål under et rødmerket skilt,

marinert kylling og grønnsaker smaker vidunderlig. Til dessert: Kanelbolle fra Vangen Skistue så klart. Vi mangler ingenting!

Fulle av ny energi padler vi vannet rundt. Der går løypa til Stingsildtjern, et underlig navn på et ferskvann. Lars forteller om illegale koier og milorg-gjemmesteder, og dette området er et godt valg hvis man trenger å stikke seg bort. Vi drar kanoen opp i sivet og vandrer over til Midtre Kytetjern nedenfor Ørnehogda. Er du kjentmann, finner du husly her.

Arbeidsdagen er på hell, og vi setter baugen nordover. Fortsatt ingen Børre Bever å se. Vi padler inn i kvelden mens småfuglene synger sin høstsonate.

Barnas skidag i Østmarka

Tekst og foto: Barbro Tomter Dahlen

Det er moro å være på skirenn når det utvises slik innsatsvilje og idretts glede som på Barnas skidag i Østmarka søndag 3. mars.

Strålende vær og stor oppslutning var fasiten for årets skifest for barna i Østmarka. Det var invitert 15 skoler og 57 barnehager og arrangøren Rustad I.L. var storforneymet med oppmøtet. Rundt 700 barn var påmeldt, hvorav ca. 600 stilte til start i aldersklasser fra 3-10 år. Dette var nesten en fordobling av deltakerantallet fra i fjor! Stilarten var «ja takk begge deler der det passer» og gutter og jenter om hverandre i startfeltet.

Også i år var det nok «pipeklokka» som utgjorde spenningen på start. Først fire korte toner, klar, så en laaaang og gå ... I parstart med 30 sek. intervall la de i vei. De minste gikk en liten rundløype på ca. 650m, de mellomstore gikk ca. 1000m og de største gikk 1500m. Det var stor stemning rundt i løypene og det var mange blide og fornøyde barn som mottok spesiallagd medalje og diplom ved

passering av mål. For de over 5 år var det i år en spesiell hilsen fra Langrennssportens Venner. Alle deltakerne fikk «landslags-lua», noe som var populært. Det var nok mange som følte seg som små «Thomaser og Benter» da de fikk lua på hodet.

Alt i alt var alle vinnere denne dagen, men også i år ble det utdelt vandrepokaler for den barnehage og skole som klarte å stille opp med flest deltakere. Som i fjor var det Østensjø skole som vant skolekonkurransen tett fulgt av Rustad skole. Disse hadde henholdsvis 50 og 45 deltakere. I barnehagekonkurransen stakk Østensjø barnehage av med seieren med 13 deltakere, knepent foran Bogerudsletta med 11 deltakere.

Vi ser allerede nå fram til søndag 2. mars 2003 - og da med 1000 deltakere ...

Lavvoer i Østmarka

Tekst og foto: Finn Jensen

Noen av Nytt fra Østmarkas lesere har kanskje på sine turer i Østmarka sett en eller flere lavvoer - bygget etter modell av samenes bolig når de flytter med reinsflokkene på Finnmarksvidda. Her i Østmarka er de ment å fylle et annet formål. De brukes (viser det seg) av skoleklasser og barnehager på felles utflukter i Marka.

Østmarkas Venner er ellers ikke glade for bygging i Marka, men dette ser styret på som positivt. Å lære barn og ungdom å sette pris på sunt friluftsliv er det beste vernet av Marka på lang sikt. Og hvilken mulighet for foreldrene til å lære barna riktig bruk av Marka til alles beste! De lavvoene jeg har sett har det da også vært mønstergyldig ryddig rundt, og med bålplasser forsvarlig bygget med tanke på skogbrannfaren. Ingen skamferte trær eller busker å se. Sånt fryder en gammel skautraver.

Selv var jeg så heldig å ha en far som tidlig tok meg med på tur. Dette, samt flere år som speidergutt, la grunnlaget for en livslang glede av å ferdes i skog og mark året rundt. Så jo flere barn og ungdom som blir flittige markabrukere, jo lettere blir det å bevare markagrensa. Og det er det vi ønsker – ikke sant? Så se på lavvoen med velvilje om du støter på en underveis.

Forskning om Østmarka som skole

Av Kirsten Ropeid

Uteskolen ved Lutvann skole er emne for et forskningsprosjekt ved Høgskolen i Hedmark. Prosjektet starta i år 2000 og skal være ferdig i 2004.

Lutvann skole ligger tett inntil markagrensa i Hellerud bydel rett ved Lutvann. Siden 1995 har alle elevene på alle trinn vært i marka en hel dag en gang i uka. Få skoler har gjennomført uteskole så bredt og systematisk og over så mange år som Lutvann.

Blant pedagoger er det de siste åra vokst fram en stadig sterkere tro på at aktiviteter som dette er gunstig for barna, noe som kommer til uttrykk i den nye læreplanen for grunnskolen. Det er likevel liten kunnskap om hvordan uteskole faktisk gjennomføres og organiseres og hvilke virkninger den har på elevene. Høgskolen i Hedmark ønsker å finne noen svar på dette.

Åpningstider for serveringsstedene i Østmarka

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
Vangen	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16
Sandbakken	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	11 - 16	11 - 16 ⁴
Østmarkkapellet	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	Stengt	1030 - 14 ¹
Skullerudstua (Oslo)	11 - 15	11 - 15	11 - 15	11 - 15	Stengt	11 - 15	11 - 15 ²
Rustadsaga	Stengt	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 16	10 - 17	10 - 17 ³
Mariholtet	Stengt	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 16	10 - 17 ⁴
Losby-låven	Stengt	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 17	10 - 17

Oppdatert 23.05

1 Stengt fra 20.06 - 15.08
2 Stengt fra 01.07 - 18.08. Vinteråpning fra 02.09, 1100 - 1930
3 Kiosk åpen i juli 1100 - 1500 (1600 lørdag og søndag)
4 Stengt i juli

Årsmøtet i Østmarkas Venner

Av Johan Ellingsen

Årsmøtet i Østmarkas Venner ble i god tradisjon avholdt i kjellerstua på Skullerudstua den 12. mars i år, med et godt frammøte på over 70 personer. Etter formannens velkomst ble Arild Rambøl valgt til ordstyrer, og han ledet et årsmøte uten de store overraskelser.

Under årsberetningen kom det fram ulike syn fra salen på spørsmål knyttet til de omdiskuterte skytebanene i randsonen av Marka, en sak som preges av stor uenighet blant medlemmene. Regnskapet ble gjort opp med et underskudd på ca. kr. 15.000,-, noe som ikke vakte stor uro i forsamlingen ettersom foreningens økonomi fortsatt er god. Styret vil fortsette en vervekampanje for å sikre medlemstallet som - til tross for 300 nye medlemmer i året som gikk - har falt noe. Det skyldes opprydding i medlemsregisteret, som nå bare omfatter reelle medlemmer. Det ble allikevel en økning i medlemsinntekten som følge av forbedrede rutiner i innkreving av medlemskontingent. Valgkomiteén hadde innstilt på gjenvalg for alle som var på valg, og deres innstilling gikk igjennom uten kommentarer.

Etter møtet hadde professor i natur- og miljøvern ved NLH, Sigmund Hågvær, et flott lysbildeforedrag der han fokuserte på verne- og opplevelsesverdier i skog. Han er en engasjert talsmann for det ekte, klassiske naturvernet og ivrer sterkt for at det må vernes mer barskog her i landet. Det har Miljøverndepartementet nå faktisk bevilget midler til.

Sigmund Hågvær med vårlige tulipaner. Foto: Steinar Saghaug

Mariholtet: *Knutepunktet* i Østmarka

Tekst og foto: Even Saugstad

Midt i den mest brukte delen av Østmarka ligger Mariholtet. Den moderne marka-stua sto ferdig i 1971, og nå er det Kristin og Jan Erik Nordby som trakterer de mange gjestene.

Med skiløyper, stier og veier i alle retninger, er det vanskelig å bestride bestyrerparet Nordbys påstand om at Mariholtet ligger midt i smørøyet. Og selv om årets vinter var meget varierende, er de fornøyd med sin første sesong på Østmarkas storstue.

Utegrill på tunet

- 300 vafler og like mange boller kan gå med på en god søndag, sier de to som har stått for driften av den kommunalt eide stua siden august i fjor. - Men skisesongen kunne gjerne vært mer stabil, sier Jan Erik, som i sin første sesong hadde den vanskelige oppgaven med å beregne mengdene som skulle bakes før helga.

- I vinter forsøkte vi oss med varme pølser direkte fra grillen på tunet noen helger, og det var både populært og gav en god avlastning for køen som på godværsdager kan sno seg 10 - 20 meter utenfor døra. I tillegg til grillpølser kommer også muligens lapskaus på menyen neste vintersesong.

Fra Flateby

Familien Nordby bodde tidligere på Flateby og hadde således god kontakt med østsiden av Østmarka. De har begge bakgrunn fra restaurantbransjen, han som kokk og hun som kokk og servitør, så de besøkende skulle ikke ha noe å utsette på maten.

Mariholtet er populært vinterstid med preparerte løyper og lysløyper både til Ellingsrud, Oppsal, Bøler og Skårer.

Med minimal hjelp driver de markastua som har åpent seks dager i uka, elleve måneder i året. Med åpningstider helt fram til kl. 21.00 i skisesongen i tillegg til selskaper, blir det mange arbeidstimer. Men de to trives godt med den nye skogstilværelsen sammen med sine tre døtre på 2 x 5 og 7 år.

Kristin og Jan Erik Nordby trives godt som vertskap på Mariholtet.

Mariholtet kan by på det man forventer på en markastue; ymse bakevarer, sjokolade, brus, is i sommersesongen og varmt drikke. Påsmurte rundstykker er en populær nyhet. Etter ordinær åpningstid kan det imidlertid vanke mat med langt høyere gourmet-faktor. Mange leier Mariholtet for selskaper, og med bakgrunn fra Continental lover Jan Erik mat som passer til det meste av bryllup, jubileer og firmafester.

- Her diskurser vi opp og pynter helt etter kundenes ønske, enten det skal være et stilfullt bryllup eller en organisasjon eller et firma som vil kombinere middagen med friluftaktiviteter. Stedet har skjenkerett og muligheter for busstransport til døra.

Husmannsplass fra 1700-tallet

Mariholtet var opprinnelig en husmannsplass under Ellingsrud gård, og som så mange andre steder i Østmarka har dørene alltid stått åpne for turfolket. På 20- og 30-tallet var friluftaktiviteten høy rundt hovedstaden og det var trangt om plassen på gamlestua på Mariholtet. Denne stua ligger rett sør for «det nye Mariholtet» og er nå rød malt. Dette huset skal være bygd allerede på 1700-tallet.

Alfred Olsen Bjerke kjøpte stedet omkring forrige århundreskifte og drev det fram til et flott og velstelt bruk. Han gikk under navnet «Mariholt'n», og i boka «Oslomarka» (1939) blir han beskrevet av skogforvalter Ole T. Messelt som en arbeidsom og trivelig kar. Messelt skriver blant annet: «Han var en flink rifleskytter, men å drive noe større med jakt hadde han ikke tid til. Når han ikke var opptatt med eget arbeid, drev han med tømmerkjøring og annet skogsarbeid. Det var alltid trivelig å komme til Mariholtet. Når man kom sliten fra skogen en uværsdag, blev man snart i vigør igjen etter at konen hadde traktert med varm kaffe, og Mariholt'n med sitt sprudlende humør bragte tankene bort fra dårlig tømmerføre og andre gjenvordigheter.»

Drikkevann stopper serveringen

Under annen verdenskrig ble Elvåga regulert til drikkevann og det ble brått slutt på både dyr og servering på Mariholtet. I 1947 kjøpte kommunen stedet og de fleste bygningene ble revet. Siste fastboende i denne epoken av Mariholtets historie var Ole og Therese Stang som bodde her fram til 1955.

Demningen som sto ferdig i 1955 frigjorde nordre del av Nord-Elvåga, det som nå kalles Fri-Elvåga, fra drikkevannsrestriksjonene. Det ble igjen mulig å drive servering her. Mange husker sikkert fortsatt den trange gamlestua som igjen ble ski- og fotfolkets mål i Østmarka. Her drev Oppsal IF en enkel servering fram til den nye, store hytta sto ferdig.

Mange bestyrerpar har stått bak disken på den populære Østmarka-stua før Kristin og Jan Erik tok over i fjor. Stedet har helt

siden åpningen i 1971 hatt meget godt besøk og blitt regnet som Østmarkas svar på Kikutstua i Nordmarka.

Pensjonister og småbarnsforeldre

- Vi har mange faste gjester, og mange kommer faktisk innom hver dag, forteller Kristin, som føler at de har god kontakt med de mange Østmarka-traverne. Stamgjester er de såkalte «Gå-gutta» fra Lørenskog som er innom annenhver onsdag. - Med opp mot 100 pensjonister gjelder det å ha kokt nok kaffe, sier Kristin. Også den andre enden av aldersskalaen er flittige besøkende. Stadig flere kommer trillende med barnevogner - de fleste på den helårsbrøytede veien fra Ellingsrud, men også en del fra Bøler/Oppsal-siden.

Gode skogsveier fra både Ellingsrud, Bøler og Oppsal gjør Mariholtet til et attraktivt mål for de som velger sykkelen. Med litt trilling på traktorvei er det også mulig å

Mariholtet var et veldrevet bruk fram til første halvdel av 1900-tallet.

(Bildet er utlånt fra Cathrine Senje)

sykle mellom Mariholtet og Losbyveien via demningen og Knuttjern. En blindvei som kan bringe syklistene enda lenger ut i skogen går fra Mariholtet, over demningen, og langs østsiden av Elvåga mot Skytten. Likeledes går en blindvei opp til «Branntårnet» på Haukåsen. Sommersesongen byr også på bademuligheter i Fri-Elvåga rett nedenfor stua.

- Det virker som om folk er flinke til å komme seg ut på tur - og turfolkene vi har besøk av er alltid blide, sier Kristin og Jan Erik, og ønsker gamle og nye gjester velkommen!

Fakta:

Beliggenhet: Nordvest for demningen i Elvåga

Åpningstider: Tirsdag - fredag: 10 - 17,
Lørdag 10 - 16
Søndag: 10 - 17
Mandag stengt.
Juli stengt.

I vintersesonger med skiføre og preparerte løyper er det åpent fram til 21.00 tirsdag - torsdag.

Telefon: 22 32 16 00

Sitteplasser: 220

Byggeår: 1971

Bestyrere: Kristin og Jan Erik Nordby
Oslo kommune

Eier: P-plassen, Ellingsrud:
4,5 km

Avstander: Skårer 8 km
Losby 9 km
Rustadsaga: 6 km
P-plassen, Skullerud 7 km
P-plassen, Østmarksetra:
4,5 km

Nettsider: www.mariholtet.no

Gamlestua på Mariholtet en skisøndag i 1937

(Foto: Østmarkas Venners arkiv/Gerda Andreassen)

Østmarkas Venner inviterer til

Sommernatt på Tonekollen

14. - 15. juni 2002 kl. 20-10

Start fra parkeringsplassen ved Bysetermosen kl. 20.00. Vi går til Tonevann hvor vi slår leir og tilbringer sommerkvelden. Ca. kl. 3 starter «bestigningen» av Tonekollen, og vi når toppen før

soloppgangen over Østmarka

Retur via Tonevann og Vangen med muligheter for felles frokost før vi skilles på lørdagsmorgen.

Ta med varme klær, sovepose (!), mat, kopp, kikkert etc ...
Vi ordner med kaffe og kokeutstyr.

Påmelding innen onsdag 12. juni til Johan på tlf. 64 92 80 52, mobil 90 92 15 68.
Turen arrangeres med forbehold om været.

Slå ring om Østmarka!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut denne annonsen og send den til: *Østmarkas Venner, Boks 129 Tveita, 0617 Oslo*

Navn:

Telefon:

Adresse:

Postnummer:

Kontingenten er kr. 100 per år. Borettslag, bedrifter og organisasjoner kr. 200 per år.
Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.